

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
Letná 44, 048 01 Rožňava

Tel., fax: 058/488 70 60, e-mail: ppprv@stonline.sk, web: www.cpppaprv.sk

Sociometrické vyšetrenie školskej triedy

/metodická pomôcka pre TU/

Mgr. K. Kohutiarová
september 2015

Neprešlo jazykovou úpravou

SOCIOMETRICKÉ VYŠETRENIE ŠKOLSKEJ TRIEDY

Úvod

- * Sociometrická metóda /J.L. Moreno/- je to metóda, ktorá umožňuje pomerne presne opísať a vysvetliť štruktúru vzájomných vzťahov v malých skupinách a využiť tieto poznatky k „zásahu“ do skupinovej štruktúry. Je to neanonymný dotazník s niekoľkými otázkami, ktoré majú povahu preferenčných výberov. Je vhodné ho administrovať v čase, keď sa žiaci vzájomne lepšie poznajú. Spočíva v tom, že všetkým členom skupiny sa položí niekoľko špeciálne pripravených otázok, ktoré sa týkajú rôznych druhov spoločenských vzťahov. Otázky sa týkajú najčastejšie vzájomných sympatií, dôvery, vodcovstva, popularity, spolupráce . V odpovedi má žiak uviesť mená osôb, s ktorými by najčastejšie chcel vstúpiť do kontaktu za uvedených podmienok.
- * Konštrukcia tejto metódy závisí hlavne od vytvorenia jednoduchých otázok /3-5/ je optimum. Vo svojich odpovediach si žiaci volia 1 a max. 3 spolužiakov
- * Dôležité je, aby sa otázky dotýkali toho, čo chceme spoznať.
- * Príklady otázok: S ktorým zo spolužiakov by si najradšej sedel? /emočná náklonnosť, sympatia/
- * S ktorými zo svojich spolužiakov by si najradšej chodil na výlety, brigády, kúpať sa a pod. /bližšie kamarátske väzby/
- * Napíšte mená spolužiakov, o ktorých si myslíte, že by sa vám s nimi najlepšie učilo, pracovalo? /spolupráca, súčinnosť/
- * Napíšte mená spolužiakov, o ktorých si myslíte, že ich uznáva väčšina žiakov /vodcovstvo/
- * Otázky zamerané na negatívne voľby / s kým by si nechcel...koho by si vybral na poslednom mieste../ majú veľkú poznávaciu hodnotu pre pedagóga, ale vyžadujú citlivú interpretáciu výsledkov.
- * Získané sociometrické údaje možno spracovať do sociometrickej matice, sociogramu

SOCIOMETRICKÁ MATICA- príklad

Sociometrická matica sa vypracuje pre každú odpoveď -/ podľa počtu otázok/

Do riadkov sa zaznačujú aktívne voľby- koho žiak volí - **x**

Pasívne voľby -kým bol žiak volený – **o**

Vzájomné obojstranné voľby - **xx**

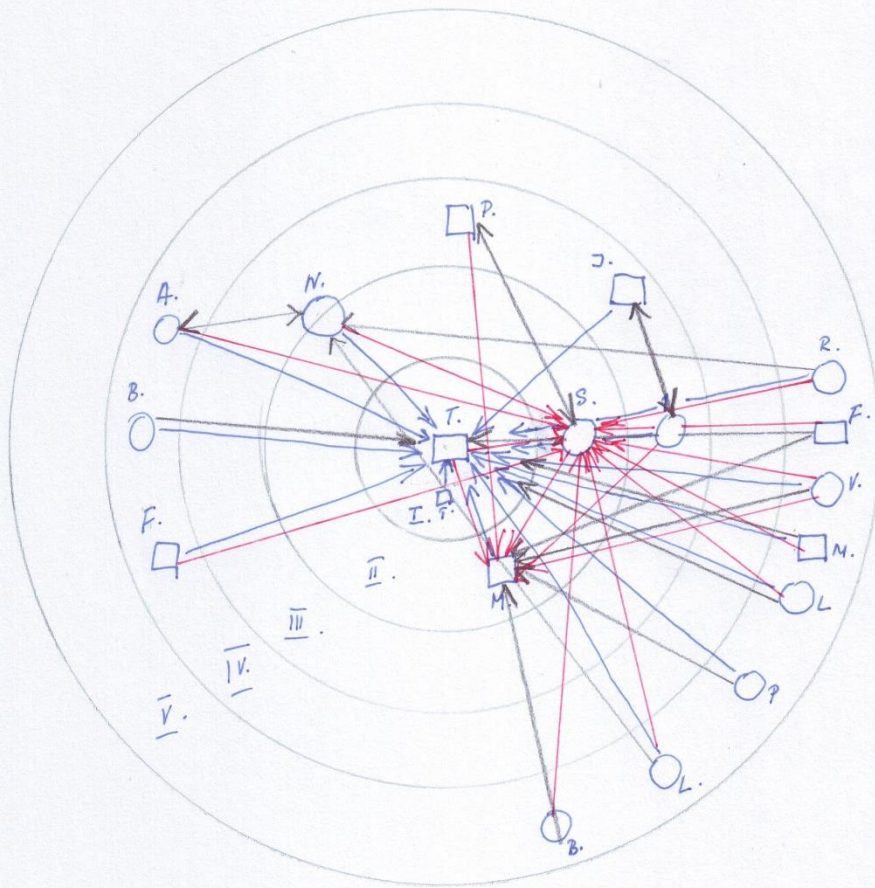
Meno	A	B	C	D	E	F	G
A		x		xx		x	
B	o						
C	x			x			
D	xx						
E						x	
F							
G			x	x			

Na základe vypracovaných matíc sa zhotovujú sociogramy. Najobvyklejšou formou je kruhový /terčový/ sociogram.

- * Pri väčšom počte volieb môžeme z kružníc vytvárať pásma volieb / alebo zóny/ podľa rozloženia výsledkov. To znamená, že sociogram bude obsahovať 4-5pásiem /kružníc/. Pri 5 kružniciach sa do tretieho pásma dostanú žiaci s priemerným počtom volieb.
- * Do prvého pásma zaradíme cca 10 % žiakov s najvyšším počtom volieb
- * v druhom pásme bude cca 20 % žiakov
- * v treťom pásme s priemerom volieb 40 %
- * vo štvrtom 20 %
- * v piatom 10% žiakov.
- * Prehľad o všetkých žiakoch získame po základnom spracovaní odpovedí žiakov v matici, vytvorením poradia žiakov podľa získaných kladných a negatívnych volieb.

Príklad:

KRUHOVÝ SOCIOGRAM ZMIEŠANEJ ŠKOL. TRIEDY (18 ŽIAKOV)

□ CHLAPCI

○ DIEVČATA

→ JEDNOSMER. V.

↔ VZÁJOMNÁ V.

ŽIACI VOĽBY

ŽIACI	VOĽBY		
8	8	V.	} OKRAJOVÍ A PASÍVNI ŽIACI
3	1	IV.	
2	2		
1	3	III.	
1	6		
1	15	II.	} AKTÍVNE JADRO TRIEDY
1	16	I.	
1	22	I.	

Príklad sociometrického vyšetrenia školskej triedy - VÝSTUPY

1. otázka je zameraná na identifikáciu VODCOVSTVA A MOCI V KOLEKTÍVE

S kým by si sa na opustenom ostrove chcel zachrániť? Má to byť človek, s ktorými budeš istý, že prežiješ?

2. otázka je zameraná na BLÍZKY PRIATEĽSKÝ VÝBER /sympatie, intuícia, spoločné záujmy a pod./

Koho by si si ešte so sebou zobral na opustený ostrov?

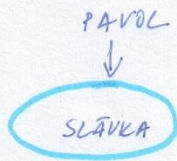
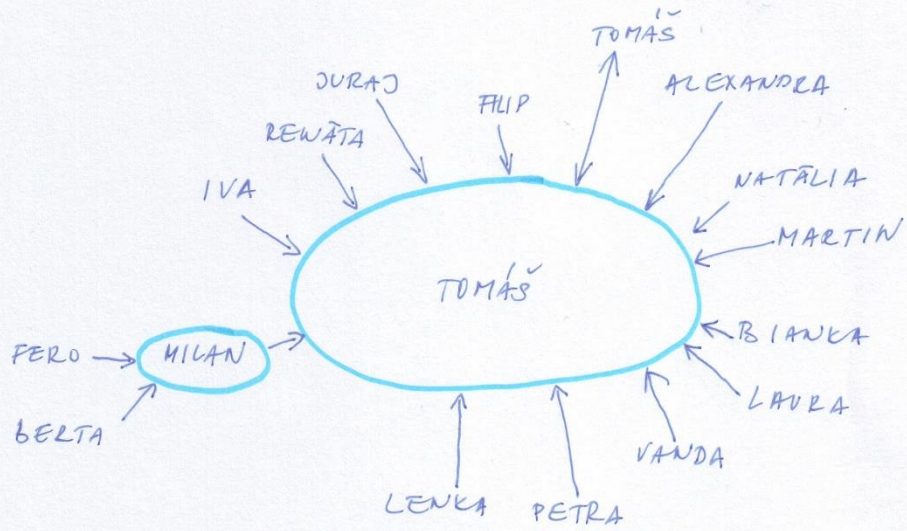
3. otázka je cielená na ODMIETAVÝ POSTOJ /negatívna voľba/

Koho by si si so sebou na opustený ostrov určite nezobral?

V každej otázke majú žiaci možnosť max. 3 volieb svojich spolužiakov

Príloha 1 – 3

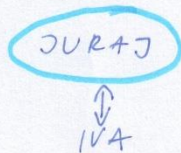
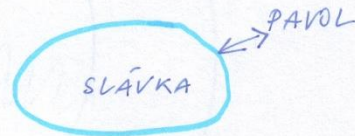
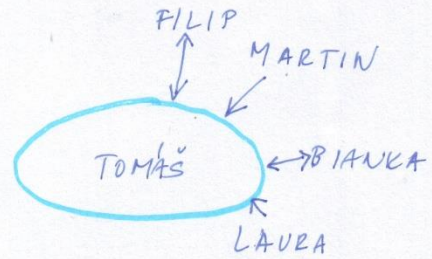
1.

NIKTU : SLĀVKA

- JEDNOSMERNÁ VOĽBA
- ↔ VEĎOMNÁ OBOJSTRANNÁ VOĽBA

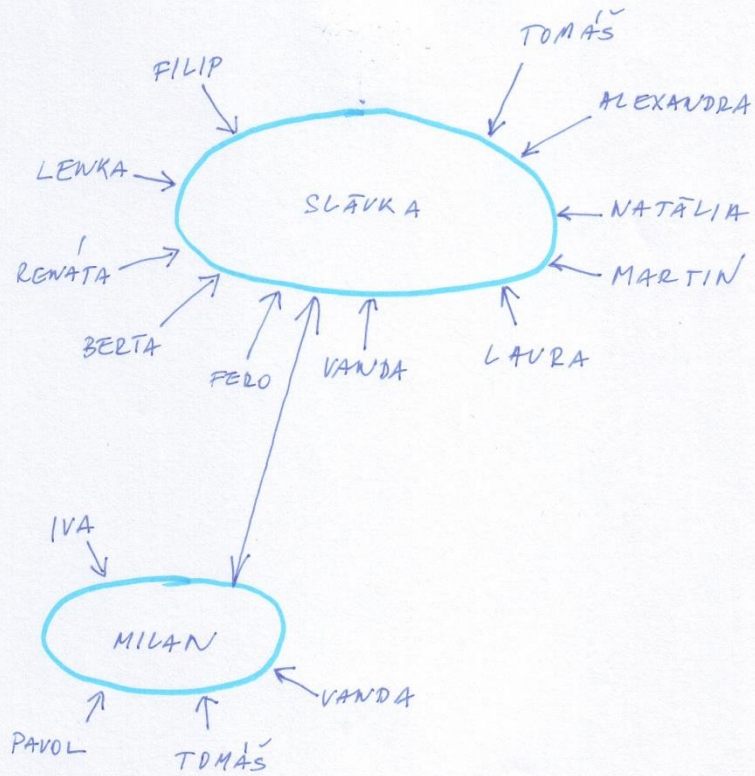
2.

→ JEDNOSMER. VOĽBA
↔ VZÁJOMNÁ VOĽBA

3.

→ JEDNOSMĚRNÁ VŮČRA
↔ VZÁJEMNÁ VŮČRA

Ak chceme získať celkový obraz o triede, budeme sledovať **frekvenciu pozitívnych i negatívnych volieb študentov:**

Poradie žiakov podľa počtu získaných sociometrických volieb:

Pásmo volieb	Meno	Počet + volieb	Počet - volieb
I. Pozitívne orientované jadro	Tomáš	22	0
	Natália	6	0
II. žiaci v pasívnej a závislej pozícii	Pavol	3	0
	Iva	2	0
	Juraj	2	0
	Filip	1	0
	Bianka	1	0
	Alexandra	1	0
III. žiaci odmietaní a okrajoví / s min. volieb/	Slávka	4	12
	Milan	10	5
Bez volieb:	Renáta		
	Martin		
	Vanda		
	Laura		
	Petra		
	Lenka		
	Berta		
	Fero		

Príklady využitia získaných informácií o kolektíve triedy:

- tlmenie vplyvu prípadného negatívneho vodcu
- všímať si viac žiakov, ktorí nedostali žiadne voľby resp. dostali negatívne voľby
- pomáhať žiakom odmietaným, izolovaným, /poverovaním rôznymi úlohami primeranými ich schopnostiam, záujmom, tvorivej činnosti../
- pri voľbe triednej samosprávy
- výsledky sociometrie využiť pri reorganizácii zasadacieho poriadku, v pracovných aktivitách
- zaostávajúcich žiakov reorientovať na žiakov s dobrým prospechom
- konzultovať s pedagógmi a tak predísť nevhodným zásahom pedagógov
- negatívne prejavy analyzovať na triednických hodinách, v individuálnych rozhovoroch so žiakmi v spolupráci s VP a pod. ☺